van de prent is een Standaard-citaat van Febr. 1873: „Het stemmen op een man van eigen keuze, buiten de door een partij-kiesvereeniging voorgestelde candidaten, is zooveel als zijn stem wegwerpen".

Op de keper bezien is de voorstelling van Kuyper als kuiper echter niet zoo onschuldig bedoeld. In de politiek is „kuipen" het schuldig bedrijf van intrige en machinatie, samenspanning en gekonkel, leugen en bedrog. En dat is, naar Tijl wil voorstellen, eigenlijk Kuypers handwerk. Vijftien jaar later wordt den studenten der Vrije Universiteit een ABC-lied in den mond gelegd, waaraan dan ook deze regels ontleend zijn:

K Kan, neen moet wel Kuyper zijn
(o, Nomen hoc est omen!)
Karakt'ristiek, Fataler naam kon nooit deez'
mensch bekomen.

Wij „doen" niet aan fatalisme, doch zien in Kuypers levensgang het genadig bestier Gods voor hemzelf, voor land en volk.

Enkele jaren tevoren (vóór de Uilenspiegelprent) ligt Kuyper nog onder modernistisch beslag en loopt hij in politicis achter de conservatieven aan, een partij, waarvan Groen zooveel verdriet ondervond. In 1866 schrijft hij in het Dagblad van Zuid-Holland zelfs tegen Groen en Keuchenius. Maar mede door de gesprekken met eenvoudige vromen en voor wat de politiek betrof met den ouden meester Kievits, gaan in Beesd zijn oogen al langzamerhand open en leert hij inzien, dat hij moet staan achter of strijden naast de mannen, die hij tot dusver bekampte.

Drie jaar later schrijft Kuyper, onder de letter K., in de Heraut (red. Dr Schwartz) artikelen, die Groen „een aanwinst" noemt. En in datzelfde jaar ontmoeten Groen en Kuyper in de consistorie van Utrechts Domkerk elkaar voor 't eerst en wordt de geestelijke band voor altijd gelegd.

In '71, als Groen, geleerd door voortdurende teleurstelling, voor concentratie van eigen krachten in isolement zich begeeft, stelt hij voor de Kamerverkiezing slechts drie candidaten: Kuyper, Keuchenius en Van Otterloo, mannen die zijn volle vertrouwen hebben en met wie hij in zee durft gaan. Groen wordt er door zijn „vrienden" om vervolgd, maar door dit besluit is dan nu voorgoed afscheid genomen van de conservatieve partij en wordt opgetrokken onder eigen Chr.-hist. (anti-rev.) vaandel.

Dan komt voor Groen de „blijde verrassing", als 1 April '72 (den dag van het 3de eeuwfeest van de Inneming van den Briel) Kuyper verschijnt met de Standaard, daarmee opheffend een standaard waaronder èn Prins èn Geus eens streden: „Godes Woord". En dan gaat Groen, die de zeventig al gepasseerd is en door veel leed en beproeving meer dan vermoeid, allengskens terzijde treden: „Ik blijf buiten het strijdperk met te meer onbezorgdheid, nadat de banier der christelijk-historische richting aldus, te midden van de veelsoortigheid der wederpartijders, met een mate van kunde, talent en logica, die tot gedachtenwisseling noodzaakt, geplant is. (Ned. Gedachten, 27 Mei '72). In ditzelfde jaar (27 Oct.) schrijft hij aan Keuchenius: „Kuyper is een exceptioneel man door geloof, vriendschap, veerkracht, gevatheid".

Nu Kuyper zijn plaats op de brug van het admiraalschip ontving, komt de vloot van „onze menschen" weer in volle actie. De verkiezingen van '73 zijn de eerste, waarbij Kuyper politieke leiding geeft. Het door hem opgestelde stembus-program verwerft Groens telegram: „Gaarne adhaesie!" En de conservatieven krijgen klop, zóó... als later eenmaal een „Beweging", die haar actie met een „Mussert wint!" inzetten zou en dan bij de-eerste-de-beste-stembus een volledig bankroet hebben te „incasseeren". Kuypers „kuipen" is door Groen met vreugde gadegeslagen. „Laat ons", schrijft hij, „eerlijk en dankbaar erkennen, dat aan de redactie van de Standaard (laat mij er als confidentie bijvoegen, aan Dr Kuyper) de eer van den veldslag toekomt". Het Handelsblad beseft de situatie aldus: „De Standaard heeft de doodgewaande anti-revolutionaire partij tot nieuw leven geroepen en georganiseerd, de conservatieven geslagen en den strijd met de liberale partij aanvaard."

Reeds een jaar later wordt — bij een tusschentijdsche verkiezing — Kuyper Kamerlid voor Gouda en Groen, die nu „emeritaat" neemt, schrijft o.m.: „Leader van het volk, dat mij liefheeft, en in welks gebed mijn kracht ligt, was en is Dr Kuyper, met en na mij, niet bij aanstelling of erflating, maar jure suo".

Kuyper in de Kamer-zaal, hoe is hij daar later — en nu spring ik een kwarteeuw over, omdat hier toch niet de gansche historie met alle „ups" en „downs" overzien kan worden, — ook als minister en minister-president vaak het middelpunt der debatten geweest!

De teekening van Jan Linse in de Ned Spectator van 1901, nr. 44, wijst op de veranderde omstandigheden. Toen de stembus van dat jaar een rechtsche meerderheid naar de Tweede Kamer zond, werd Kuyper met de Kabinetsformatie be-

last, een opdracht waarvan hij in zeldzaam vlug tempo zich te kwijten wist. Er zou worden voortgebouwd „op de Christelijke grondslagen der natie". Hoe zou dat gaan?

De teekenaar laat zien, dat de Tweede Kamer haar Begrootingsverslagen bijeen heeft gebracht en nu mag Minister Kuyper dat zaakje opknappen. Een onderschrift luidt:

De huisvrouw: Dat 's me 'n waschje! Toon nu eens wie je bent.

De nieuwe waschvrouw: M'n lieve mens! Met Gods hulp zal 'k doen wat ik kan; maar 't is 'n baantje voor de eerste keer!

Meende men van liberalen kant, dat, wegens gebrek aan bekwame mannen, Kuyper geen bruikbaar Kabinet zou hebben samengesteld en werd aan de legislatieve werkkracht van dit Ministerie ernstige twijfel geopperd, spoedig bleek, dat men zich daar nog al wat voorbarig „ongerust" gemaakt had. Het regeeringsprogram, in de eerste Troonrede ontvouwd, kondigde niet minder dan 22 wetsontwerpen aan.

Maar, — — hoe zouden die er wel uitzien? Wetsontwerpen van een Kabinet, welks formateur Antirevolutionair, Calvinist, Gereformeerd, Doleerend was! Voorheen dominee, daarna „nagemaakte professor" aan een inrichting, die een „apentheater" is en waar de dominees worden klaargemaakt voor „dol-fijne" Kerken!

Hoe moet de wetgeving er uitzien van iemand, die — volgens de caricatuur-pers — aan zijn studenten doceerde: „Let er op, dat er buiten de leer, die ik u onderwijs, geen andere leer is dan uit den Booze. Uw streven zij het, daarom vóór alles ieder te verketteren of te verdoemen, wiens begrippen ook maar een haar van de uwe — of liever van de mijne — afwijken!" En Kuyper zou van zijn twaalf wenschen zeker de volgende „wettelijk formuleeren":

„5. Aan het oordeel van den Senaat der Vrije Universiteit worden onderworpen alle wetsvoordrachten der Regeering en alle Koninklijke Besluiten.

„6. De rector-magnificus der Vrije Universiteit heeft het recht van veto over alle provinciale en gemeentelijke verordeningen.

„11. Burgemeesters worden benoemd op een voordracht van directeuren der Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Geref. grondslag".

Grollen en grappen van Uilenspiegel zijn het, natuurlijk, allemaal moppen voor de bittertafel. Van zulk „geestig" gespot schreef Dr Kuyper later: „Het doelde vooral op het herbergpubliek en onderging er de beademing van". Precies, maar deze caricatuur had toch de bedoeling verder dan tot de herberg door te dringen. Ze zocht ernaar om den bespotte een „dampkring" te scheppen, dat, die hem al op een afstand waande te zien of te hooren, van zoo iemand een walging kreeg en er den neus een paar centimeters voor optrekken moest.

In de caricatuur treedt „de nieuwe waschvrouw" nu op als „de nieuwe kok". Van Geldorp teekent n.l. voor de Amsterdamsche Courant van 13 Dec. 1901 de Staatskeuken, waar Dr Kuyper druk in de weer is. Grooter dan ooit is nu de belangstelling voor wat daar bekokstoofd wordt. Nieuwsgierige Kamerleden, onder wie Dr Roessingh en Mr Tydeman, gluren door de ruiten om te zien welke gerechten te wachten zijn en hoe die bereid worden. Vrijmoediger nog openen de oud-minister Borgesius en Mr Drucker de keukendeur, om des te beter poolshoogte te kunnen nemen. Inderdaad zien ze daar op fornuis en tafels al 'n twintig pannen, schotels en schalen staan. Maar dadelijk is kok Kuyper erbij en weert hij Borgesius en zijn makker af: „De heeren kunnen er straks van proeven, maar uit de keuken blijven, anders bederft de reuk den smaak".

Men concludeere alzoo: wat „de nieuwe kok" klaarmaakt, is... misschien... te eten, maar — er is „een luchtje" aan, en dat mag niet gemerkt!

Dragen al die schotels niet opschriften van Kuypers redevoeringen, boeken, geschriften en zelfs meditaties? Komt daarvan niet „de walm" je al tegemoet? Uilenspiegel waarschuwde toch 25 jaar eerder al:

„Ruik je niets? O, 't is verschrik'lijk,
Hè, zoo'n vieze, nare geur!
Dat is 't Christendom van Kuyper,
't Christendom met groote keur!"

Heel de sfeer moet door die cynische caricatuur worden bedorven en verleugend. Br! dat fijne Christendom! In de ministeriëele keukens deugt het niet, ook is het in de Tweede Kamer met zulk een rechtsche meerderheid niet meer uit te houden. Het weekblad Asmodee (12 Dec. '01) laat door Peperman zeggen: „De clericale roergangers hebben de Tweede Kamer herschapen in een Synode, waarin bij elke vijftig woorden tienmaal met den christelijken hamer op het christelijk aambeeld wordt geslagen. 't Is Christus vóór en Christus na!" En Drieling laat er dan op volgen: „Er ontbreekt daar nog maar een orgel, een pot met snuif en een stovenzetster, om er een afgescheiden stuiptrekkerskerk van te maken".

't Staat vast, dit Kabinet moet zoo gauw mogelijk weer weg! De Stakingswetten heeten „dwang- en muilkorfwetten". De Socialisten geven van Kuyper een „worgplaat". De Wet, die vrijheid voor het Hooger Onderwijs wil, mag er niet komen vanwege het dogma der alleenzaligmakende liberale wetenschap. De nieuwe Lager-Onderwijswet wordt beantwoord met een „Maakt front voor de Openbare School". Drankwet en Tariefwet, en nog zooveel meer, er deugt van alles niets. Het is een ongehoord stuk, dat dit Kabinet regeeren durft en dat het regeeren kan!

't Gaat tegen „zekere Juni-gebeurtenissen". En dan is tegen een Christelijk Kabinet elk wapen geoorloofd.

Echter de Amsterdammer (de „Groene") die den strijd voor Bijzonder Hooger Onderwijs loyaal een „billijkheidskwestie" noemde en de stembusleuzen der linkschen een „program van